Trägnagare kläckt ur harspillning. Något om biologin hos *Xyletinus hanseni* A. Jns. (Col. Anobiidae)

Av Stig Lundberg

Trädgårdsgatan 23, S-951 00 Luleå, Sweden

Abstract

Lundberg, S. An Anobiid reared from hare dung. Note on the biology of *Xyletinus hanseni* A. Jns. (Col. Anobiidae). — Ent. Tidskr. 94: 37—38, 1973.

On Haparanda Sandskär, an islet in the archipelago of Norrbotten, the Anobiid *Xyletinus hanseni* A. Jns. was found to develop in dry hare dung. To judge from finds mentioned in the literature also other species of the genus *Xyletinus,* e.g. *X. laticollis* Dft., may live in a similar way.

Biologin hos de svenska trägnagarna är i allmänhet väl utforskad. Detta gäller dock inte släktet *Xyletinus*. Av detta släktes nio svenska arter är sålunda biologin känd bara hos tre arter, nämligen *Xyletinus tremulicola* Y. Kangas, vilken lever i tjock svampig aspbark (Lundberg 1961: 67, 1967: 80) samt *Xyletinus longitarsis* A. Jns. och *pectinatus* F., som båda är kläckta ur vitrötad ekved (Palm 1951: 279). Med hänsyn till att *Xyletinus pectinatus* också är tagen uppe i Norrbotten torde arten utvecklas även i annan ved, möjligen tall. I Danmark anges *Xyletinus laticollis* Dft. vara tagen vid fårspillning (Hansen 1951: 207) och i Mellaneuropa anges några arter vara tagna på helt torr spillning.

I avsikt att söka återfinna *Xyletinus suecicus*, vilken jag nyligen beskrivit efter 2 ex. tagna på Haparanda Sandskär 1968 (Lundberg 1972: 57—59), besökte vi (Lars Huggert, Kurt Persson och förf.) den intressanta ön i Norrbottens yttre skärgård midsommaren 1972.

En hel del *Xyletinus*, totalt ett 30-tal exemplar, erhölls främst genom slaghåvning på den glesa vegetationen av strandråg och strandärt, men alla var *X. hanseni*. Liksom tidigare år var blåsbaggen *Paratinus femoralis* Er. vanlig och Huggert lyckades även hitta ett exemplar av jordlöparen *Dromius longiceps* Dej. inkrupen i en torr stjälk av strandråg. I samband med att jag låg på marken och letade djur upptäckte jag hål i harspillning, som låg i sanden. En närmare undersökning av den harspillning, som förekom allmänt i anslutning till främst strandärten, mer eller mindre nedsandad och i olika åldersstadier, visade att flera »kulor» innehöll små anobiid-larver i ett par storlekar och även puppkammare, ur vilka en liten anobiid kläckts. Det låg närmast till hands att gissa på *Xyletinus hanseni,* som jag tidigare trott skulle leva i nedmyllade växtrester eller multnande trä. Jag gjorde mina kamrater uppmärksamma på fyndet och en livlig insamling av harpärlor började. Den som eventuellt sett oss skulle säkert ha trott, att vi var tokiga.

Kläckningsförsöken misslyckades, men vid ett kort besök på Haparanda Sandskär den 4 november 1972 insamlade jag nytt spillningsmaterial, som genast lades för kläck-

ning, då kylan som rått borde vara tillräcklig nedkylning. Redan den 24 november satt en imago av *Xyletinus hanseni* uppkrupen på kläckningsburkens vägg och i samma pärla, som detta exemplar kläckts ur, fanns ytterligare en nykläckt imago. I andra pärlor låg ytterligare två puppor och flera små larver. Dessutom fanns flugpuparier och parasitpuppor, som tyvärr ej kläcktes.

I en hög med gammal älgspillning, som låg på sanden fanns också något enstaka kläckningshål, men uppenbarligen passade denna spillnings konsistens ej lika bra. Sannolikt utvecklas arten dock i all slags gammal spillning. De angripna harpärlorna föll ofta sönder helt genomätna, då vi plockade upp dem, och vanligen fanns endast en larv i varje, även om vi vid några tillfällen fann två larver i samma pärla. Två av de fyra exemplar som kläcktes ur novembermaterialet härrörde ju som redan nämnts från samma pärla. Utvecklingen tycks vara minst tvåårig.

Arten angrips i larvstadiet av såväl diverse skalbaggar som parasitsteklar och -flugor. Sålunda hittades nykläckta *Dasytes niger* och dessutom larver av sannolikt *Paratinus femoralis* inne i angripna pärlor.

Xyletinus hanseni är känd i huvudsak från kustregionen i södra och mellersta Sverige, men också från Värmland och Dalarna och är främst tagen på sandiga marker. Frågan är om inte arten bör finnas även i övriga delar av Sverige och om inte även andra av våra *Xyletinus*-arter lever på likartat sätt. Som redan nämnts kan detta möjligen gälla för *Xyletinus laticollis.*

Litteratur

HANSEN, V. 1951. Biller XIV. Clavicornia 2. del og Bostrychoidea. — Danm. Fauna 56. København.

LUNDBERG, S. 1961. Bidrag till kännedom om svenska Coleoptera. 4. — Ent. Tidskr. 82: 64—68. Lund.

— 1967. Bidrag till kännedom om svenska skalbaggar. 10. — Ibid. 88: 76—82.

— 1972. Xyletinus suecicus nov. sp. (Col. Anobiidae). — Ibid. 93: 57—59.

PALM, T. 1951. Die Holz- und Rinden-Käfer der nordschwedischen Laubbäume. — Meddn St. SkogsforskInst. 40, 2: 1—242. Stockholm.